

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ М'ЯСНОЇ ГАЛУЗІ

В. В. Якімець, аспірант*

Житомирський національний агроекологічний університет

Проаналізовано передумови створення сільськогосподарської кооперації в агропродовольчому секторі. Висвітлено зарубіжний досвід функціонування сільськогосподарських кооперативів та можливість їх створення в Україні. Розглянуто необхідність посилення ролі сільськогосподарських товаровиробників у створенні обслуговуючих кооперативів та виявлено основні проблеми їх формування.

Постановка проблеми. Виробництво продукції тваринництва є одним із складних секторів сучасного продовольчого комплексу, який об'єднує фермерів та підприємців, що займаються кормами, забоем худоби та переробкою м'яса, оптовою та роздрібною торгівлею. Ці складові комплексу взаємопов'язані між собою через мережу ринків. Тому основою розвитку сучасної м'ясопереробної галузі є формування власної сировинної бази, оскільки в сучасних умовах найбільш швидким, екологічно доступним і науково обґрунтованим шляхом вирішення проблеми раціонального харчування є розробка продуктів підвищеної біологічної цінності. Потрібно науково обґрунтувати їх об'єднання у вертикально інтегровані структури, які дають можливість формування єдиного технологічного ланцюга.

* Науковий керівник – д. е. н., професор В. В. Зіновчук

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній економічній науці проблеми розвитку інтеграції та кооперації досліджені в працях відомих науковців – В. Андрійчука, В. Гончаренка, О. Гудзинського, В. Зіновчук [3], П. Макаренка, М. Маліка, Л. Мельника, В. Месель-Веселяка [1], П. Саблука [5], В. Яценка та ін. Проблеми розвитку тваринницької галузі досліджені в працях відомих науковців – В. Андрійчука, В. Амбросова, П. Березівського, П. Гайдуцького, В. Месель-Веселяка, В. Микитюка [4], П. Саблука, І. Топіхи, В. Юрчишина та ін.

Мета дослідження полягає в узагальненні теоретичних і методичних засад щодо виявлення перспектив формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Об'єктом дослідження є процес створення кооперативних формувань сільськогосподарськими товаровиробниками.

Методика дослідження. За допомогою *абстрактно-логічного методу* сформульовано основну частину роботи та висновки. Для виявлення основних проблем формування сільськогосподарських кооперативів та визначення пріоритетних напрямів їх подолання використано *метод аналізу і синтезу*. *Монографічний метод* застосовувався для детального вивчення та узагальнення інформації щодо діяльності кооперативів в Житомирській області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення ефективної та справедливої, по відношенню до селян, аграрної економіки в нинішніх умовах практично неможливе без розвитку сільськогосподарської кооперації. Значна частина сільськогосподарської продукції - овочів, фруктів, молока та м'яса виробляється сільськогосподарськими виробниками - особистими селянськими господарствами, які не мають системних маркетингових каналів збуту такої продукції. Як результат, вирощена продукція, особливо у віддалених від приміської зони селах, згодовується худобі або пропадає. В кращому випадку попадає до споживачів через посередників. Тому основну долю доданої вартості на вироблену продукції отримують посередники, а селяни залишаються у збитках.

В Україні в 2011 р. було зареєстровано 774 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативи, що на 30,5 % більше, ніж у 2010 р. Найбільша кількість сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів налічується у Житомирській області – 94 кооперативи, серед них 13 заготівельних, 6 сервісних, 71 багатофункціональних, 4 інших, які надавали послуги по заготівлі, зберіганню, транспортуванню і реалізації сільськогосподарської продукції [4, с. 67].

Велика кількість дрібних і середніх підприємств мають обмежені можливості для первинної обробки та зберіганням м'ясної продукції. Кооперативи є інструментом об'єднання малими виробниками сільськогосподарської продукції власних ресурсів і здійснення спільних стратегій на ринках продукції, послуг і засобів виробництва. Завдяки кооперативам вдається покращити якість і безпечність сільськогосподарської продукції. Такою є головна перевага створення та розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні взагалі та на Житомирщині зокрема. Кооперативи дадуть можливість включити вироблену фермерськими та особистими селянськими господарствами продукцію в маркетинговий ланцюг, підвищивши таким чином її додану вартість.

В Україні відсутня стала державна політика щодо розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, як основного інструменту вирішення соціальних питань у селі та економічного зростання дрібних сільськогосподарських товаровиробників. Країни Західної Європи, США, Канада та інші вирішили цю проблему шляхом реалізації державних політик щодо формування прозорої та ефективно-дієвої ринкової інфраструктури на засадах кооперації та інтеграції сільськогосподарських товаровиробників, закладів торгівлі, підприємств харчової і переробної промисловості.

В умовах ринкової економіки кооперація є складним механізмом, діяльність якого охоплює не тільки одержання продукції, але її переробку, зберігання та реалізацію. Проте розвиток кооперативних формувань в Україні дозволить закуповувати сировину у сільськогосподарських товаровиробників за справедливими цінами, переробляти в межах кооперативу та реалізовувати до кінцевого споживача. Головним аргументом є забезпечення можливості товаровиробникам розширювати виробництво, оскільки кооперативи дають змогу товаровиробникам налагодити складний, але необхідний і дієвий механізм.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Сільськогосподарські товаровиробники змушені продавати сировину, а реалізацією займаються інші посередницькі структури, що значно ускладнює та обмежує здатність товаровиробників до розширення діяльності.

2. Зарубіжний досвід свідчить, що кооперація та інтеграція дає можливість економічного зростання сільськогосподарських товаровиробників.

3. Основні проблеми функціонування сільськогосподарських кооперативів полягають у відсутності належної державної підтримки

розвитку кооперативного сегменту, фінансовій нестабільності кооперативних підприємств та їх неналежному інформаційно-консультаційному забезпеченні.

Список використаних джерел

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [за ред. М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова]. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Вісник Житомирської обласної ради (офіційне видання) / [відпов. за випуск В. Ю. Арешков]. – Житомир, 2011. – 204 с.
3. Зіновчук В. В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США / В. В. Зіновчук. – К.: Логос, 1996. – 224 с.
4. Микитюк В. М. Інформаційна складова маркетингової політики підприємств галузі тваринництва / В. М. Микитюк, Н. І. Степаненко // Економічні науки : зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. – 2012. – №2 (18), т. 3. – 372 с.
5. Саблук П. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд у майбутнє / П. Саблук. – К. : Інститут аграрної економіки, 2001 – Т. II: Аграрна економіка в умовах демократичного державотворення. – 483 с.